

УДК: 657.6:330.123.3

DOI: 10.33813/2224-1213.23.2020.9

Бунда Ольга Миколаївна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID 0000-0003-4416-2469
bundaolga@yahoo.com*

Вітюк Тетяна Ігорівна

*магістр кафедри обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну
tetyana.vityuk28@gmail.com*

АУДИТ ЗАПАСІВ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета статті полягає в узагальненні та удосконаленні організаційних та методичних аспектів аудиту запасів виробничого підприємства. **Методологія** дослідження полягає у використанні наступних методів: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, формалізація. **Наукова новизна** статті полягає в обґрунтуванні алгоритму рішень при проведенні аудиту запасів в інформаційному середовищі виробничого підприємства. **Висновки.** Застосування алгоритму рішень при проведенні аудиту запасів в інформаційному середовищі виробничого підприємства дозволить значно підвищити ефективність використання запасів на виробничому підприємстві, що безпосередньо вплине на результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Запропонований план та програма аудиту запасів виробничого підприємства дозволить якісно і детально здійснити аудиторську перевірку запасів виробничого підприємства, сформувати аудиторський висновок та надати рекомендації щодо запасів виробничого підприємства.

Ключові слова: *аудит, запаси, план аудиту, програма аудиту, виробниче підприємство.*

Бунда Ольга Николаевна,

*кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и аудита
Киевского национального университета технологий и дизайна*

Витюк Татьяна Игоревна,

*магистр кафедры учета и аудита Киевского национального
университета технологий и дизайна*

Аудит запасов производственных предприятий

Цель статьи состоит в обобщении и совершенствовании организационных и методических аспектов аудита запасов производственного предприятия. **Методология** исследования заключается в использовании следующих методов: анализ, синтез, индукция, дедукция, аналогия, моделирование, формализация. **Научная новизна** статьи заключается в обосновании алгоритма решений при проведении аудита запасов в информационной среде производственного предприятия. **Выводы.** Применение алгоритма решений при проведении аудита запасов в информационной среде производственного предприятия позволит значительно повысить эффективность использования запасов на производственном предприятии, непосредственно повлияет на результаты финансово-хозяйственной деятельности предприятия. Предложенный план и программа аудита запасов производственного предприятия позволит качественно и подробно осуществить аудиторскую проверку запасов производственного предприятия, сформировать аудиторское заключение и дать рекомендации по запасам производственного предприятия.

Ключевые слова: аудит, запасы, план аудита, программа аудита, производственное предприятие.

Bunda Olga,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of
the Department of Accounting and Audit Kyiv National University of
Technology and Design*

Vityuk Tetyana,

*Master's degree of the Department of Accounting and Auditing
Kyiv National University of Technology and Design*

Audit of production enterprises inventories

The purpose of the article is to generalize and improve the organizational and methodological aspects of the audit of production enterprise inventories. **The research methodology** is to use the following methods: analysis, synthesis, induction, deduction, analogy, modeling, formalization. **The scientific novelty** of the article lies in the substantiation of the algorithm of decisions during the audit of stocks in the information environment of the production enterprise. **Conclusions.** The application of the algorithm of decisions in the audit of stocks in the information environment of the production enterprise will significantly increase the efficiency of the stocks usage at the production enterprise, which will directly affect the results of financial and economic activities of the enterprise. The proposed plan and program of audit of stocks of the production enterprise will allow to carry out qualitative and detailed audit of stocks of the production enterprise, to form the audit conclusion and to give recommendations concerning stocks of the production enterprise.

Key words: audit, stocks, audit plan, audit program, production enterprise.

Актуальність теми дослідження. За сучасних умов розвитку світової економіки та економіки України зокрема, одним із найважливіших елементів виробничого процесу є виробничі запаси, і дедалі більше уваги при проведенні аудиту фінансово-господарської діяльності приділяється саме аудиту запасів виробничих підприємств.

Нині питання бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту запасів з урахуванням змін чинного законодавства набувають усе більшої актуальності та виступають об'єктом дослідження багатьох провідних науковців: Н.І. Гордієнко, Ф.Ф. Бутинця, Н.В. Гудзь, О.А. Петрик, І.Б. Садовської, Ю.М. Тютюнника, Ю.В. Бакун, М.Т. Білуха, Б.І. Валуєва та інших. Але до цього часу залишаються невирішеними багато важливих питань, пов'язаних з розробкою науково обґрунтованої системи проведення аудиту запасів виробничого підприємства.

Мета дослідження полягає в розкритті особливостей організації проведення аудиту запасів виробничого підприємства, дослідженні основних складових рішень аудиту запасів виробничого підприємства.

Виклад основного матеріалу. Необхідною умовою діяльності та розвитку підприємства є забезпеченість його достатньою кількістю запасів, цей фактор сприятиме безперебійній та ефективній роботі будь-якого господарюючого суб'єкта, особливо виробничого підприємства. Вагому роль у розвитку економіки України відіграють саме підприємства-виробники, у яких запаси займають важливе місце серед активів.

Запаси зазвичай є найбільш значною частиною активів виробничого підприємства. Вони займають особливу складову у частці майна та мають головні позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, під час визначення доходу (витрат) господарської діяльності підприємства, а також під час повного висвітлення інформації про його фінансовий стан.

Запаси – це обігові активи, оскільки можуть бути перетворені на кошти в межах року чи одного операційного циклу [1, с. 105]. Згідно з П(С)БО 9 «Запаси», запаси – це активи, що: утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва для подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою [2].

Найбільш поширеними видами запасів є сировина та матеріали, незавершене виробництво, готова продукція, запаси товарів для перепродажу, компоненти готової продукції, наливні чи насипні речовини тощо. Елементи, які включаються до складу запасів, залежать від особливостей підприємства [3, с. 78].

Підприємства-виробники для підвищення ефективності виробництва та формування достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів замовляють проведення аудиторської перевірки запасів, оскільки аудит є джерелом достовірної інформації, що значно підвищить ефективне управління запасами на виробничому підприємстві. Аудиторська перевірка є дуже трудомістким та складним процесом перевірки, містить дослідження щодо правильності оприбуткування та оцінювання виробничих запасів, їх переведення та

використання у виробництві, норми використання, збереження та дослідження складського стану.

Під час організації аудиторського процесу потрібно керуватися: Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII [4]. Цей Закон поширюється на аудиторів, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та виду діяльності, органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Метою аудиту запасів виробничого підприємства є висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків запасів та обліку витрат на підприємстві в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам [5, с. 83].

Нами запропоновано алгоритм проведення аудиту запасів в інформаційному середовищі виробничого підприємства (рис.1).

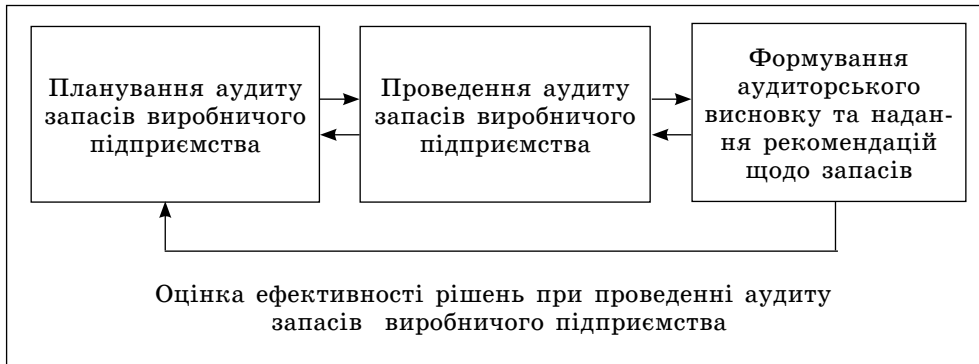

Рис 1. Алгоритм рішень при проведенні аудиту запасів в інформаційному середовищі виробничого підприємства

Оцінку ефективності рішень при проведенні аудиту запасів виробничого підприємства необхідно здійснювати для підвищення ефективності самого процесу аудиту запасів на даному підприємстві, а також це дозволить виявити нетипові порушення, які притаманні конкретно діяльності досліджуваного підприємства – зазвичай це пов'язано із технологічним процесом чи умовами здійснення фінансово-господарської діяльності виробничого підприємства.

Важливим етапом проведення аудиторської перевірки запасів виробничого підприємства є планування. Метою планування аудиту є привернення уваги аудитора до найважливіших напрямів аудиту, виявлення проблем, які варто перевірити найретельніше [6, с. 382].

План аудиту запасів на виробничому підприємстві (таб.1).

Таблиця 1

Виробниче підприємство, що перевіряється
 Період аудиту
 Запланований аудиторський ризик, %
 Запланований рівень суттєвості, %

План аудиту запасів виробничого підприємства

№	Заплановані види робіт	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5
	Перевірка організації контролю та документального оформлення операцій із запасами виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
	Перевірка організації та оформлення документації порядку надходження та списання виробничих запасів		Вітюк Т. І.	
	Перевірка достовірності та правильності відображення в обліку інформації про запаси виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
	Перевірка правильності відображення інформації про запаси в фінансовій звітності виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
	Формування аудиторського висновку та надання рекомендацій щодо запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	

Документування плану аудиту має бути достатнім для відображення запланованого характеру, часу та обсягу процедур оцінки ризиків і подальших аудиторських процедур на рівні тверджень для кожного суттєвого класу операцій, залишків на рахунках та розкритті у відповідь на оцінені ризики [6, с. 385]. Наступним кроком аудитора є складання програми проведення аудиту на виробничому підприємстві, в якому зазначаються перелік етапів аудиту, склад аудиторських процедур за кожним етапом, виконавець процедур та період перевірки. Програму аудиту запасів виробничого підприємства розробляють досить детально, враховуючи всі нюанси діяльності виробничого підприємства (таб. 2), розроблено на основі [7, с. 238].

Таблиця 2

Виробниче підприємство, що перевіряється
 Період аудиту
 Запланований аудиторський ризик, %
 Запланований рівень суттєвості, %

Програма аудиту запасів виробничого підприємства

№ п/п	Перелік аудиторських процедур	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5
1. Перевірка організації контролю та документального оформлення операцій із запасами виробничого підприємства				
1.1.	Перевірка відповідності даних аналітичного обліку даним синтетичного обліку, даним фінансової звітності та Головної книги виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
1.2	Перевірка фактичної наявності запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
1.3	Перевірка організації складського господарства та стану збереження запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
1.4	Перевірка повноти оприбуткування запасів виробничого підприємства та наявність документів, що підтверджують їх придбання		Вітюк Т. І.	
1.5	Перевірка організації за зберіганням, використанням та погашенням довіреностей		Вітюк Т. І.	
2. Перевірка організації та оформлення документації порядку надходження та списання виробничих запасів				
2.1	Звірка правильності оформлення надходження та списання запасів виробничого підприємства: - звірка даних первинних документів із записами карток складського обліку; - взаємна звірка даних матеріального звіту з даними накладних, рахунків-фактур, лімітно-забірних карт; - перевірка кореспонденції рахунків з відпускання запасів у Головній книзі виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
2.2	Перевірка законності списання запасів виробничого підприємства при втратах: – перевірка правильності застосування норм природного убутку; – дотримання встановленого порядку документального оформлення списання запасів		Вітюк Т. І.	

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5
2.3	Перевірка дотримання лімітів з відпуску запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
2.4	Вивчення стану матеріальної відповідальності за збитки, надані підприємству, перевірка наявності договору про матеріальну відповідальність		Вітюк Т. І.	
2.5	Перевірка своєчасності пред'явлення претензій за кількістю та якістю запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
3. Перевірка достовірності та правильності відображення в обліку інформації про запаси виробничого підприємства				
3.1	Перевірка достовірності інформації про запаси виробничого підприємства, що відображаються в примітках до річної фінансової звітності згідно з П(с)БО 9		Вітюк Т. І.	
3.2	Перевірка правильності визнання запасів виробничого підприємства активами згідно П(с)БО 9: – чи існує ймовірність, що підприємство отримує економічні вигоди, пов'язані з використанням запасів; – чи достовірно відбувається визначення вартості запасів		Вітюк Т. І.	
3.3	Перевірка правильності визначення первісної вартості запасів при їх придбанні чи виготовленні, на підставі яких документів відбувається визначення справедливої вартості запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
3.4	Перевірка правильності відображення в обліку операцій зі списання запасів		Вітюк Т. І.	
3.5	Перевірка, який саме з методів оцінки запасів при відпуску їх у виробництво, на продаж чи інше вибуття застосовується на підприємстві згідно з наказом про облікову політику та фактичних даних		Вітюк Т. І.	
4. Перевірка правильності відображення інформації про запаси у фінансовій звітності виробничого підприємства				
4.1	Перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку одиниці обліку запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	

Закінчення таблиці 2

1	2	3	4	5
4.2	Перевірка достовірності даних за залишками запасів у фінансовій звітності, а саме – правильність відображення запасів за однією з найменших оцінок: первинною вартістю або вартістю чистої реалізації запасів виробничого підприємства		Вітюк Т. І.	
5.Формування аудиторського висновку та надання рекомендацій щодо запасів виробничого підприємства				
5.1	Формування аудиторського висновку		Вітюк Т. І.	
5.2	Надання рекомендацій щодо запасів		Вітюк Т. І.	-

Отже, використання запропонованого алгоритму рішень при проведенні аудиту запасів в інформаційному середовищі виробничого підприємства та плану і програми аудиту запасів дозволить якісно і детально здійснити аудиторську перевірку запасів виробничого підприємства. При формуванні аудиторського висновку та надання рекомендацій з обліку запасів аудиторі необхідно виявити усі наявні порушення щодо запасів, запропонувати шляхи їх вирішення з метою підвищення ефективності використання запасів на виробничому підприємстві.

Список використаних джерел

1. Бунда О.М., Войналович Н.М. Особливості застосування методів обліку виробничих запасів // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2017. – № 12, С.103-112.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
3. Бунда О.М., Богдан І.В. Бухгалтерський облік запасів в управлінні підприємством // Менеджер: вісник Донецького державного університету управління: наук. журн. / Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк: ДонДУУ, 4 (73) 2016 – с. 75-83.
4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (в редакції від 01.10.2018 р.). – [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
5. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Конопліна О.О. Аудит: методика і організація: навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. 319 с.
6. Скрипник М.І., Григоревська О. О., Радіонова Н. Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2016. – Вип. 2–3(35). – С. 378–398.
7. Очеретько Л. М., Федоряк А. В. Удосконалення програми проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на підприємстві // Сталий розвиток економіки. – 2017. – № 2. – С. 233-239.

References

1. **Bunda O. M., Voynalovich N. M.** Features of application of methods of accounting of production stocks // Problems of innovative-investment development. – 2017. – № 12, P.103-112.
2. **Regulation (standard) of accounting 9 «Inventories»:** Order of the Ministry of Finance of Ukraine of October 20, 1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
3. **Bunda O. M, Bogdan I. V.** Inventory accounting in enterprise management // Manager: Bulletin of Donetsk State University of Management: Science. magazine. / Donets. state un-t upr. – Donetsk: DonSU, 4 (73) 2016 – p. 75-83.
4. **On the audit of financial statements and auditing activities:** Law of Ukraine dated 21.12.2017 № 2258 – VIII (as amended on 01.10.2018). – [Electronic resource]: The Verkhovna Rada of Ukraine. – Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
5. **Gordienko N. I., Kharlamova O. V., Mizik Y. I., Konoplina O. O.** Audit: methodology and organization: textbook. manual. Kharkiv: KhNUMG them. ОНМ. Бекерова. 2017. 319 p.
6. **Skrypnyk M. I., Grigorevska O. O., Radionova N. Y.** Improving the organization and methods of audit of inventories at the enterprise // Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis. – 2016. – Vip. 2-3 (35). – P. 378–398.
7. **Ocheretko L. M., Fedoryak A. V.** Improving the program of internal audit of industrial stocks at the enterprise // Sustainable economic development. – 2017. – № 2. – P. 233-239.